

ตารางแสดงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและรายละเอียดค่าใช้จ่ายในการจ้างที่ปรึกษา

๑. ชื่อโครงการ.....โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิด และความคาดหวังต่อการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓.....”

๒. วงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรร.....๑๑,๔๗๒,๐๐๐ บาท.....

๓. วันที่กำหนดราคากลาง (ราคาอ้างอิง).....

เป็นเงิน.....๑,๔๐๐,๐๐๐ บาท.....

๔. ค่าตอบแทนบุคลากร.....๑,๐๔๔,๐๐๐ บาท.....

๔.๑ ประเภทที่ปรึกษา.....สาขาวิจัยและประเมินผล หรือสาขากฎหมาย.....

๔.๒ คุณสมบัติที่ปรึกษา

(๑) ที่ปรึกษา/หัวหน้าโครงการ.....คุณวุฒิระดับปริญญาโทขึ้นไป ทางด้านกฎหมาย หรือรัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ และมีประสบการณ์ด้านการศึกษาวิจัยมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี.....

(๒) นักวิจัยหลัก.....คุณวุฒิระดับปริญญาโทขึ้นไป ทางด้านกฎหมาย หรือรัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์.....

(๓) ผู้ช่วยนักวิจัย.....คุณวุฒิระดับปริญญาตรีขึ้นไป ทางด้านกฎหมาย หรือรัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์.....

(๔) ผู้ประสานงาน.....คุณวุฒิระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ขึ้นไป.....

๔.๓ จำนวนคณะที่ปรึกษา.....๔.....คน

๕. ค่าใช้จ่ายตรง (ค่าใช้จ่ายที่นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร).....๓๕๖,๐๐๐ บาท.....

๖. ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปต่างประเทศ (ถ้ามี).....-.....บาท

๗. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ.....-.....บาท

๘. รายชื่อผู้รับผิดชอบในการกำหนดค่าใช้จ่าย/ดำเนินการ/ขอเขตการดำเนินการ (TOR)

ชื่อ-นามสกุล

ตำแหน่ง

ลายมือชื่อ

๘.๑ นายณเรศ บัวเทศ.....ผู้อำนวยการกลุ่มงานวิจัยและพัฒนารัฐธรรมนูญ.....

๘.๒ นายนิติกร จิรฐิติกาลกิจ.....นักวิชาการศาลรัฐธรรมนูญชำนาญการ.....

๙. ที่มาของการกำหนดราคากลาง (ราคาอ้างอิง)

.....(๑) หลักเกณฑ์ราคากลางการจ้างที่ปรึกษา ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. ด่วนที่สุด. ที่ นร.๐๕๐๖/ว.๑๒๘ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๖ เรื่อง หลักเกณฑ์ราคากลางการจ้างที่ปรึกษา.....

.....(๒) ประกาศสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เรื่อง แนวทางหลักเกณฑ์ราคากลางสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยในภาครัฐและภาคเอกชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒.....

.....(๓) พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐.....

.....(๔) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐.....

ข้อกำหนดการศึกษาวิจัย (Terms of reference)

โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง

“ความรู้ความเข้าใจ ทศนคติ และความคาดหวังต่อการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓”

๑. หลักการและเหตุผล

อาจกล่าวได้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีเจตนารมณ์ที่ต้องการขยายสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงการคุ้มครองสิทธิให้มากขึ้น โดยในมาตรา ๒๑๓ ถือเป็นหลักการใหม่ที่รองรับบทบัญญัติมาตรา ๕ ของรัฐธรรมนูญที่บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้” โดยกำหนดให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่ในการปกป้องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนนอกเหนือจากการที่ประชาชนสามารถใช้สิทธิฟ้องร้องผ่านทางศาลอื่นและองค์กรอิสระ ทั้งนี้ หลักการดังกล่าวคล้ายกันกับมาตรา ๒๑๒ ของรัฐธรรมนูญฯ ๒๕๕๐ แต่ได้ขยายการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้ครอบคลุมถึงการกระทำด้วย อันเป็นการอุดช่องว่างในกรณีที่ไม่มีอำนาจของศาลใดเข้าไปคุ้มครอง^๑ อย่างไรก็ตาม มีข้อกังวลในชั้นของการร่างรัฐธรรมนูญประการหนึ่งว่า การที่รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ ให้สิทธิแก่ประชาชนในการยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ อาจนำมาซึ่งปัญหาคลื่นศาลตามมา เนื่องจากว่าประชาชนจะใช้สิทธิดังกล่าวกันอย่างมากมายโดยไม่ได้พิจารณาว่าเรื่องที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญนั้นเข้าเงื่อนไขในการเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่^๒

งานวิจัยเรื่อง “อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของการกระทำตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑” ได้ชี้ให้เห็นว่า ระบบการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ (Constitutional complaint) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ยังมีลักษณะที่ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการให้ศาลรัฐธรรมนูญทำหน้าที่ปกป้องสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน อันเนื่องมาจากข้อยกเว้นตามกฎหมายบางประการที่ทำให้ประชาชนไม่สามารถที่จะนำเรื่องการถูกละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานมาฟ้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ รวมถึงความไม่

^๑ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (๒๕๖๒). ความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบรายมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐. (กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร), น. ๓๖๖ และโปรดดู ความเห็นของศาสตราจารย์ ดร.อุคม รัฐอมฤต ใน คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ. (๒๕๖๑). *สรุปสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจรัฐธรรมนูญแก่สื่อมวลชน*, น. ๖๔

^๒ โปรดดู ความเห็นของศาสตราจารย์ ดร. บรรเจิด สิงคะเนติ ใน เฟิ่งอ้าง, น. ๖๘-๖๙.

ชัดเจนว่าการกระทำใดบ้างที่ถือว่าเป็นวัตถุประสงค์ต่อศาลรัฐธรรมนูญได้^๓ นอกจากนี้ ในงานวิจัยดังกล่าวยังพบว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องตามมาตรา ๒๑๓ ไว้พิจารณาเป็นจำนวนมาก^๔ ซึ่งเมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงที่เป็นสถิติของคำร้องที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับจนถึงปัจจุบัน (ข้อมูลล่าสุด ณ วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓) จะพบว่า คำร้องดังกล่าวมีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๒๒๔ คำร้อง หรือคิดเป็นร้อยละ ๖๕.๘๘ ของคำร้องทั้งหมดที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญในช่วงเวลาดังกล่าวซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น ๓๔๐ คำร้อง^๕ โดยในจำนวนคำร้องที่ยื่นโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา จำนวน ๒๒๑ คำสั่ง (ร้อยละ ๙๘.๖๖) ยังไม่ได้พิจารณา จำนวน ๑ คำร้อง (ร้อยละ ๐.๔๔) และได้มีคำวินิจฉัยแล้ว จำนวน ๒ คำวินิจฉัย (ร้อยละ ๐.๘๙)^๖ อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาคำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญรับไว้พิจารณา วินิจฉัยและได้วินิจฉัยเสร็จสิ้นแล้ว ซึ่งปรากฏตามคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๖๓ และคำวินิจฉัยที่ ๗/๒๕๖๓ จะพบว่า ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าคำร้องทั้ง ๒ คำร้องดังกล่าวเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑^๗

^๓ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (๒๕๖๓). รายงานการศึกษาวินิจฉัย เรื่อง อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการวินิจฉัย ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของการกระทำตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ และ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดย มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. (กรุงเทพฯ: แอคทีฟพริ้นท์), น. ๔๓๖.

^๔ เฟิงอ่าง, น. ๔๓๗.

^๕ โปรดดู ภาพรวมสถิติคำร้องที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ใน ศาลรัฐธรรมนูญ. (๒๕๖๓). สถิติคดีของศาลรัฐธรรมนูญ. สืบค้นเมื่อ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓ จาก http://www.constitutionalcourt.or.th/th/occ_web/sub.php?nid=773

^๖ สามารถจำแนกรายละเอียดของคำร้องที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๑๓ ในแต่ละปี ได้ ดังนี้

- (๑) ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ คำร้องทั้งหมด จำนวน ๗๖ คำร้อง โดยเป็นคำร้องฟ้องตรง จำนวน ๖๗ คำร้อง (ร้อยละ ๘๘.๑๕) โดยศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณา จำนวน ๕๕ คำสั่ง
- (๒) ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ คำร้องทั้งหมด จำนวน ๗๙ คำร้อง โดยเป็นคำร้องฟ้องตรง จำนวน ๕๕ คำร้อง (ร้อยละ ๖๙.๖๒) โดยศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณา จำนวน ๖๓ คำสั่ง
- (๓) ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ คำร้องทั้งหมด ๑๐๐ คำร้อง โดยเป็นคำร้องฟ้องตรง จำนวน ๖๓ คำร้อง (ร้อยละ ๖๓) โดยศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณา จำนวน ๕๙ คำสั่ง
- (๔) ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ (ข้อมูลล่าสุด ณ วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓) คำร้องทั้งหมด จำนวน ๘๕ คำร้อง โดยเป็น คำร้องฟ้องตรง จำนวน ๓๙ คำร้อง (ร้อยละ ๔๕.๘๘) โดยศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องดังกล่าวไว้ พิจารณา จำนวน ๔๔ คำร้อง และมีคำวินิจฉัย จำนวน ๒ คำวินิจฉัย (คำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๖๓ และ ๗/๒๕๖๓)

^๗ กรณีตามคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๖๓ ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า ผู้ร้องเป็นบุคคลผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ โดยผู้ร้องเห็นว่า การละเมิดดังกล่าวเป็นผลมาจากบทบัญญัติของกฎหมาย (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ และมาตรา ๓๐๕) ที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ดังนั้น คำร้องดังกล่าวจึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ขณะที่คำวินิจฉัยที่ ๗/๒๕๖๓ ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า ผู้ร้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเนื่องมาจากคำสั่งและการกระทำดังกล่าว ดังนั้น

แต่กระนั้น หากพิจารณาคำสั่งที่ศาลรัฐธรรมนูญไม่รับคำร้องฟ้องตรงไว้พิจารณา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ซึ่งเป็นคำร้องที่มีสัดส่วนมากที่สุด อาจสามารถจัดกลุ่มของคำสั่งดังกล่าว ได้ดังนี้^๕

(๑) กรณีที่ยังไม่ถึงว่าเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพโดยตรงของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ เช่น เป็นการกระทำที่ผู้ร้องได้ใช้สิทธิขอเยียวยาผ่านทางช่องทางตามรัฐธรรมนูญฉบับเดิมจนสิ้นสุด กระบวนการไปแล้ว หรือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเป็นกรณียุติไปแล้วก่อนที่รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ใช้บังคับ หรือเป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นหรือการคาดการณ์ล่วงหน้าของผู้ร้องเท่านั้น หรือเป็นกรณีที่ยังไม่ปรากฏว่ามีการกระทำใดที่เป็นการละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ หรือเป็นเพียงการแสดงความประสงค์ที่จะให้ศาลรัฐธรรมนูญตีความ แปลความ อธิบายความหมาย หรือตอบข้อสงสัย ซึ่งมีลักษณะเป็นการหารือ หรือเป็นเพียงการขอความเป็นธรรมโดยไม่ปรากฏว่าผู้ร้องได้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ อย่างไร หรือมาตราใด เป็นต้น

(๒) กรณีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว เช่น เป็นการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ประกาศใช้บังคับแล้ว ซึ่งรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ได้กำหนดการใช้สิทธิในการยื่นคำร้องไว้เป็นการเฉพาะแล้ว โดยการใช้สิทธิทางศาลตามมาตรา ๒๑๒ และการใช้สิทธิทางผู้ตรวจการแผ่นดินตามมาตรา ๒๓๑ (๑) หรือเป็นการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมาย หรือการโต้แย้งกระบวนการตามกฎหมายซึ่งรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๓๒ มาตรา ๑๔๘ ประกอบมาตรา ๒๖๓ ได้บัญญัติกระบวนการร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว หรือเป็นการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหรือคำสั่งทางปกครองหรือเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร โดยผู้ร้องสามารถใช้สิทธิอุทธรณ์หรือฟ้องร้องไปยังองค์กรตุลาการที่มีเขตอำนาจหรืออาจดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นบัญญัติไว้

(๓) กรณีกฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ และยังไม่ได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการนั้นให้ครบถ้วน ตามเงื่อนไขที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๓) กำหนดไว้

คำร้องดังกล่าวจึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง

^๕ โปรดดู รายละเอียดของการจัดหมวดหมู่แนวคำสั่งที่ศาลรัฐธรรมนูญไม่รับคำร้องฟ้องตรงตามมาตรา ๒๑๓ ไว้พิจารณาได้ใน สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (๒๕๖๒). *สรุปผลโครงการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓”*. (กรุงเทพฯ: แอคทีฟพรีนซ์), น. ๑๑๘ - ๑๒๒. และ สุภัทร แสงประดับ. (๒๕๖๒). ศาลสาระ: การใช้สิทธิในคดีร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ (Constitutional Complaint) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓. *จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ*, ๑๑๕, นน. ๕ - ๑๔.

ข้อกำหนดการศึกษาวินิจฉัย (TOR) เรื่อง “ความรู้ความเข้าใจ ทิศนคติ และความคาดหวังต่อการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓”

(๔) กรณีเกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษารรคคดีตามหน้าที่และอำนาจของศาลที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๘๘

(๕) กรณีเป็นเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ตามเงื่อนไขที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๔) กำหนดไว้

(๖) กรณีที่ผู้ร้องยังไม่ได้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินตามเงื่อนไขที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๔๘ วรรคสี่ ประกอบมาตรา ๔๖ วรรคสาม กำหนดไว้

(๗) กรณีเป็นคำร้องไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ตามเงื่อนไขที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ วรรคสาม หรือมาตรา ๔๘ วรรคสี่ ประกอบมาตรา ๔๖ วรรคสาม กำหนดไว้ ซึ่งเป็นกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเคยวินิจฉัยไปแล้วหรือร้องซ้ำ

(๘) กรณีที่ไม่ได้เกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ ตามเงื่อนไขที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง กำหนดไว้

(๙) กรณีที่ผู้ร้องขอถอนคำร้องระหว่างการพิจารณา และศาลมีคำสั่งให้จำหน่ายคดี

(๑๐) การโต้แย้งหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการรับคำร้องตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

(๑๑) กรณีที่ไม่มีเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

งานของสุภัทร แสงประดับ ได้ชี้ให้เห็นว่า เงื่อนไขที่ศาลรัฐธรรมนูญไม่รับคำร้องไว้พิจารณามากที่สุดคือ กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การกระทำที่ผู้ร้องระบุในคำร้องนั้นยังไม่ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพโดยตรงของผู้ร้องตามที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ รองลงมา เช่น กรณีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว หรือเป็นกรณีที่เป็นเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่นหรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว หรือเป็นกรณีที่ผู้ร้องไม่ได้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือเป็นกรณีคำร้องไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย เป็นต้น^๔ นอกจากนี้ สถิติคำสั่งที่ศาลรัฐธรรมนูญไม่รับคำร้องไว้พิจารณาดังกล่าวสอดคล้องกับข้อค้นพบของงานวิจัยเรื่อง “อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของการกระทำตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑” ที่เห็นว่า การที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องฟ้องตรงไว้พิจารณาเป็นจำนวนมากก็เนื่องมาจากคำร้องที่ยื่นมาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแสดงให้เห็นถึงความไม่ชัดเจนของตัวกฎหมายและการขาดความเข้าใจในระบบการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ

^๔ สุภัทร แสงประดับ, เฟิ่งอ้าง, น. ๑๓.

อาทิ การที่ผู้ร้องยังไม่ได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการให้ครบถ้วนเสียก่อนที่จะยื่นคำร้องต่อ ศาลรัฐธรรมนูญ หรือการเขียนคำร้องไม่ได้แสดงให้เห็นว่าผู้ร้องเป็นผู้ถูกละเมิดสิทธิจากการกระทำของรัฐ โดยตรงหรือไม่อย่างไร^{๑๐} ทั้งนี้ คำร้องในลักษณะดังกล่าวได้แสดงให้เห็นถึงการขาดความรู้ความเข้าใจของ ประชาชนที่ถูกต้องเกี่ยวกับการยื่นคำร้องฟ้องตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

การขาดความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญที่ถูกต้อง ทั้งในแง่ของสถานะ บทบาท หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ได้สะท้อนให้เห็นจากข้อค้นพบของงานวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและความเชื่อมั่นของประชาชนเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ” ซึ่งได้ทำการศึกษา ความรู้ความเข้าใจและความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อศาลรัฐธรรมนูญจากประชาชนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๖,๐๕๐ คนที่กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิหลายชั้น (Stratified Multi-stage Sampling) โดยจากผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศ พบว่า ประชาชนที่รู้จักศาลรัฐธรรมนูญคิดเป็นร้อยละ ๔๑.๕๕ และไม่รู้จักหรือไม่เคยได้ยินเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญมี อยู่ร้อยละ ๕๘.๐๕ ขณะที่เมื่อสอบถามเกี่ยวกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ พบว่า มีผู้ตอบ คำถามผิดหมดทุกข้ออยู่ถึงร้อยละ ๕๖.๙๘ ส่วนที่เหลือร้อยละ ๔๓.๐๒ คือผู้ที่ตอบผิดบ้างถูกบ้าง และในส่วนของ ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อศาลรัฐธรรมนูญ พบว่า ประชาชนมีความเชื่อมั่นในบทบาทและการ ปฏิบัติงานของศาลรัฐธรรมนูญอยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำ และเห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติหน้าที่สนองต่อ ความคาดหวังและรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับน้อย ส่วนความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของ ศาลรัฐธรรมนูญอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง แต่ทั้งนี้ ระดับความรู้ความเข้าใจ ความเชื่อมั่นและความพึงพอใจของ ประชาชนต่อศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับตัวแปรที่แตกต่างกัน อาทิ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ศาสนา และสถานภาพ เป็นต้น^{๑๑}

ขณะที่ ผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะและ การทำงานของหน่วยงานต่างๆ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยสถาบันพระปกเกล้าร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งได้ สำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป ทั่วประเทศ จำนวน ๓๓,๔๒๐ คน โดยวิธีการสุ่ม ตัวอย่างความน่าจะเป็นตามหลักสถิติ พบว่า ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรศาลใน ระดับค่อนข้างเชื่อมั่นถึงเชื่อมั่นมาก คือ ศาลยุติธรรม (ร้อยละ ๘๓.๖) รองลงมาคือ ศาลรัฐธรรมนูญ (ร้อยละ ๘๐.๓) และศาลปกครอง (ร้อยละ ๘๐.๒) และสำหรับศาลรัฐธรรมนูญนั้น ผลสำรวจยังชี้ให้เห็นว่า ประชาชนร้อยละ ๘.๙ ไม่ค่อยเชื่อมั่นและไม่เชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ และร้อยละ ๒.๖ ไม่รู้จัก

^{๑๐} อ้างแล้ว, น. ๔๓๗.

^{๑๑} โปรดดูรายละเอียดของผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ ใน สำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญ. (๒๕๕๙). รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง “การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและความเชื่อมั่นของประชาชน เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรณภา ทิระสังขะ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สืบค้น เมื่อ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ จาก <http://elibrary.constitutionalcourt.or.th/research/detail.php?ID=216>

ศาลรัฐธรรมนูญ^{๑๒} ทั้งนี้ ผลสำรวจความคิดเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับข้อค้นพบในรายงานการประเมินสถานการณ์ความเป็นประชาธิปไตยของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๒ ของสถาบันพระปกเกล้า โดยอธิบายเป็นการศึกษาความเป็นประชาธิปไตยบนพื้นฐานของความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อสถาบันต่างๆ ประกอบด้วยรัฐสภา รัฐบาล องค์กรอิสระ ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และศาล โดยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งมีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไปด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างความน่าจะเป็นจำนวน ๓๓,๔๒๐ ตัวอย่าง ซึ่งผลสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการทำงานขององค์กรอิสระและองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ พบว่า องค์กรอิสระที่ประชาชนค่อนข้างเชื่อมั่นถึงเชื่อมั่นมากต่อการทำงานมากที่สุด คือ ศาลยุติธรรม (ร้อยละ ๘๐.๒) รองลงมาคือ ศาลรัฐธรรมนูญ (ร้อยละ ๗๗.๓) และศาลปกครอง (ร้อยละ ๗๖.๖) นอกจากนี้ สำหรับศาลรัฐธรรมนูญ ผลสำรวจยังชี้ให้เห็นว่า ประชาชนร้อยละ ๑๐.๓ ไม่ค่อยเชื่อมั่นและไม่เชื่อมั่นต่อการทำงานของศาลรัฐธรรมนูญ ขณะที่ร้อยละ ๑๐.๑ ไม่มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญและร้อยละ ๒.๓ ไม่รู้จักศาลรัฐธรรมนูญ^{๑๓}

อาจกล่าวได้ว่า จากผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ ได้สะท้อนให้เห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ นั่นจึงอาจเป็นความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Casual relationship) ที่พอจะทำให้สามารถอนุมานได้ว่า การที่ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญเป็นเหตุให้คำร้องที่ประชาชนยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ด้วยเหตุนี้ การสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานและการสร้างเชื่อมั่นว่าศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่ในการรับรองและคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาระบบการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญของศาลรัฐธรรมนูญไทย^{๑๔}

ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาระบบการการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ ที่มุ่งขยายสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนให้ได้รับการคุ้มครองจากศาลรัฐธรรมนูญ รวมถึงสอดคล้องกับความคาดหวังของประชาชนที่ต้องการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญในการยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นที่จะต้องมี

^{๑๒} โปรดดูรายละเอียดของผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ใน สถาบันพระปกเกล้า ร่วมกับ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (๒๕๖๐). *ผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะและการทำงานของหน่วยงานต่างๆ พ.ศ. ๒๕๖๐*. สืบค้นเมื่อ ๘ กันยายน ๒๕๖๓ จาก <http://kpi.ac.th/knowledge/research/data/353?page=6>, น. ๑๐.

^{๑๓} โปรดดู รายละเอียดของผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ใน สถาบันพระปกเกล้า. (๒๕๖๒). *รายงานการประเมินสถานการณ์ความเป็นประชาธิปไตยของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๒*. สืบค้นเมื่อ ๘ กันยายน ๒๕๖๓ จาก <http://kpi.ac.th/knowledge/research/data/935?page=3>, น. ๔๖.

^{๑๔} โปรดดู ข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญของศาลรัฐธรรมนูญไทย ใน รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง “อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของการกระทำตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑”, อ้างแล้ว.

การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และความคาดหวังต่อการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ ทั้งนี้ ผลการศึกษาที่ได้จะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนามาตรการทางกฎหมายและมาตรการทางการบริหารของศาลรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ ศึกษาให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และความคาดหวังต่อการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓

๒.๒ เสนอแนะมาตรการทางกฎหมายและมาตรการทางการบริหารที่เป็นรูปธรรมและสามารถนำมาพัฒนากระบวนการในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ และสอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และความคาดหวังต่อการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว

๓. ขอบเขตการดำเนินงาน

๓.๑ ศึกษาให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และความคาดหวังต่อการยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Combined methodology) โดยในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative method) ให้ทำการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักการสุ่มตัวอย่างที่คำนึงถึงความน่าจะเป็นในการสุ่ม (Probability sampling) จากกลุ่มประชากรที่หลากหลาย เช่น ผู้ที่ยื่นหรือเคยยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ที่ต้องการใช้สิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ที่รู้ถึงสิทธิในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้คำนึงถึงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่สามารถใช้เป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด และครอบคลุมตัวแปรต่าง ๆ เช่น เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา เป็นต้น รวมถึงครอบคลุมทุกภูมิภาคของประเทศไทย และสำหรับการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) นอกเหนือจากการศึกษาเชิงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๑๓ เช่น หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ และสถิติคำร้องตามมาตรา ๒๑๓ เป็นต้น ซึ่งจะนำมาใช้เป็นพื้นฐานประกอบการวิเคราะห์แล้ว ให้ทำการศึกษาเปรียบเทียบกับกรณีของต่างประเทศ จำนวน ๓ ประเทศ โดยศึกษาเปรียบเทียบกับศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธสาธารณรัฐเยอรมนีและศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐเกาหลี และอีก ๑ ประเทศที่สามารถนำมาศึกษาเปรียบเทียบกับศาลรัฐธรรมนูญไทยได้ รวมถึงอาจใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) หรือการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ร่วมด้วยก็ได้ นอกจากนี้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะต้องวิเคราะห์ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ว่ามีผลต่อความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และความคาดหวังต่อการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ หรือไม่ อย่างไรด้วย

๓.๒ ให้ที่ปรึกษานำผลการศึกษาที่ได้มาเสนอแนะมาตรการทางกฎหมายและมาตรการทางการบริหารที่เป็นรูปธรรมและสามารถนำมาพัฒนากระบวนการในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ และสอดคล้องกับผลสำรวจความรู้ความเข้าใจ ทศนคติและความคาดหวังต่อการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

๓.๓ จัดให้มีการประชุมหรือสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลการศึกษาและให้นำข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประชุมหรือสัมมนาปรับปรุงผลการศึกษาให้สมบูรณ์ โดยให้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนภาคประชาชนเข้าร่วมในการประชุมหรือสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่อผลการศึกษาวิจัย

๓.๔ ให้ที่ปรึกษาจัดหาผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นต่อร่างรายงานการศึกษาที่ผ่านการประชุมหรือสัมมนา ตามข้อ ๓.๓ แล้ว โดยผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเห็นชอบ ทั้งนี้ ให้นำความเห็นดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงร่างรายงานการศึกษาก่อนเสนอให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาตรวจรับ

๔. คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และองค์ประกอบของที่ปรึกษา

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจะดำเนินการจัดจ้างที่ปรึกษาจากบุคคลหรือนิติบุคคลที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้

๔.๑ คุณสมบัติของที่ปรึกษา

(๑) เป็นบุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นที่ปรึกษาไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง เว้นแต่จะมีหนังสือรับรองจากศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง ว่าไม่มีที่ปรึกษาเป็นผู้ให้บริการในหน้าที่จ้างนั้น

(๒) เป็นผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันการศึกษาภายในประเทศ หรือนักวิชาการอิสระ หรือองค์กร/บริษัท ที่ปรึกษากฎหมายที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการทำงานวิจัยทางนิติศาสตร์ หรือ รัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ และมีผลงานวิจัยเป็นที่ยอมรับ

๔.๒ ลักษณะต้องห้าม

ไม่เป็นผู้ถูกระบุชื่อไว้ในบัญชีรายชื่อผู้ทำงานของราชการ และได้แจ้งเวียนชื่อแล้ว หรือไม่เป็นผู้ที่ได้รับผลของการสั่งให้นิติบุคคลอื่นเป็นผู้ทำงานตามระเบียบของทางราชการ

๔.๓ องค์ประกอบของที่ปรึกษา

ที่ปรึกษาและคณะ อย่างน้อยจะต้องประกอบด้วยบุคลากรที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

(๑) ที่ปรึกษา/หัวหน้าโครงการ จำนวน ๑ คน มีคุณวุฒิระดับปริญญาโทขึ้นไป ทางด้านกฎหมาย หรือรัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ และมีประสบการณ์ด้านการศึกษาวิจัยมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี

(๒) นักวิจัยหลัก จำนวน ๑ คน มีคุณวุฒิระดับปริญญาโทขึ้นไป ทางด้านกฎหมาย หรือ รัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์

(๓) ผู้ช่วยวิจัย จำนวน ๑ คน มีคุณวุฒิระดับปริญญาตรีขึ้นไป ทางด้านกฎหมาย หรือ รัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์

(๔) ผู้ประสานงาน จำนวน ๑ คน มีคุณวุฒิระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ขึ้นไป

๕. ระยะเวลาดำเนินการ

๙ เดือนนับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง

๖. งบประมาณ

๑,๔๐๐, ๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านสี่แสนบาทถ้วน)

๗. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๗.๑ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถนำผลการศึกษาดังกล่าวเสนอให้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ และสามารถนำข้อเสนอแนะที่ได้มาใช้ในการพัฒนากระบวนการ ยื่นคำร้องของประชาชนต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ เพื่อให้สอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจ ทศนคติ และความคาดหวังของประชาชน

๗.๒ ประชาชนทั่วไป หน่วยงานของรัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา และชุมชนมีความรู้ความเข้าใจ และทศนคติเกี่ยวกับการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ ที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

๗.๓ ทุกภาคส่วนสามารถนำผลการศึกษาวินิจฉัยไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อยอดทางวิชาการ หรือ ใช้เป็นฐานข้อมูลในการศึกษาขั้นต่อไป

๘. วิธีการดำเนินงาน

ที่ปรึกษาจะต้องดำเนินการศึกษาตามขอบเขตการดำเนินงานที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด และจะต้องนำเสนอความก้าวหน้าและผลการศึกษารายงานการศึกษาวิจัย โดยมีขั้นตอน ดังนี้

๘.๑ ที่ปรึกษาต้องจัดส่งรายงานการศึกษาขั้นต้น (Inception report) ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๘ ชุด ภายใน ๑ เดือนนับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง โดยสาระสำคัญของรายงานฯ จะต้องประกอบด้วย ร่างเค้าโครงรายบทที่มีรายละเอียดของบทนำที่แสดงให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจของที่ปรึกษาใน ประเด็นที่ศึกษา เนื้อหาของกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แผนการดำเนินงานโครงการ กระบวนการและ ขั้นตอนการดำเนินงาน ตลอดจนระเบียบวิธีวิจัยที่ชัดเจนที่แสดงวิธีการในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ตามที่กำหนดในขอบเขตการศึกษา พร้อมทั้งแบบร่างแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่คาดว่าจะใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงข้อเสนอเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่คาดว่าจะใช้ในการเก็บข้อมูลมาเพื่อให้สำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนที่จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย

๘.๒ ที่ปรึกษาต้องจัดส่งรายงานการศึกษาขั้นกลาง (Interim report) ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๘ ชุด ภายใน ๕ เดือนนับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง โดยสาระสำคัญของรายงานฯ จะต้องประกอบด้วย เนื้อหาที่แสดงให้เห็นถึงความคืบหน้าของการศึกษา ตลอดจนเนื้อหาที่เป็นบทวิเคราะห์ และผลการศึกษาหรือข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาในเบื้องต้น พร้อมทั้งจะต้องนำข้อสังเกตของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่มีต่อรายงานการศึกษาขั้นต้น (Inception report) ตามข้อ ๘.๑ มาปรับปรุงเป็นรายงานการศึกษาขั้นกลางด้วย

๘.๓ ที่ปรึกษาจะต้องจัดสร้างรายงานการศึกษาดำเนินการ (Draft Final report) ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๘ ชุด ภายใน ๗ เดือนนับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง โดยสาระสำคัญของร่างรายงานการศึกษาดำเนินการจะต้องมีเนื้อหาครอบคลุมตั้งแต่บทนำ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ระเบียบวิธีที่ใช้ในการศึกษา บทวิเคราะห์ ผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ และการสร้างรายงานการศึกษาดำเนินการต้องดำเนินการก่อนการจัดประชุมหรือสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลการศึกษา พร้อมทั้งต้องนำข้อสังเกตของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่มีต่อรายงานการศึกษาขั้นกลาง (Interim report) ตามข้อ ๘.๒ มาปรับปรุงเป็นร่างรายงานการศึกษาดำเนินการด้วย

๘.๔ ที่ปรึกษาจะต้องจัดให้มีการประชุม/สัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทางนิติศาสตร์ หรือทางรัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ จากสถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาชน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และนักวิชาการอิสระในสาขาที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ภายใน ๘ เดือนนับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง และต้องนำข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประชุม/สัมมนา พร้อมทั้งข้อสังเกตของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่มีต่อร่างรายงานการศึกษาดำเนินการ (Draft Final report) ตามข้อ ๘.๓ มาปรับปรุงเป็นรายงานการศึกษาดำเนินการ

๘.๕ ที่ปรึกษาจะต้องจัดส่งรายงานการศึกษาดำเนินการ (Final report) ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๘ ชุด ภายใน ๙ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง โดยต้องนำข้อเสนอแนะจากการประชุม/สัมมนา พร้อมทั้งข้อสังเกตของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมาปรับปรุงเป็นรายงานการศึกษาดำเนินการ

๘.๖ หลังจากที่คุณคณะกรรมการตรวจรับพัสดุให้ความเห็นชอบรายงานการศึกษาดำเนินการ ตามข้อ ๘.๕ เรียบร้อยแล้ว ที่ปรึกษาจะต้องส่งรายงานการศึกษาดำเนินการ จำนวน ๘ ชุด พร้อมแผ่นซีดี บันทึกข้อมูลต้นฉบับรายงานการศึกษาในรูปแบบไฟล์เอกสารเวิร์ด (Word) และรูปแบบไฟล์ PDF ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ภายใน ๑ เดือน นับจากวันที่ได้รับแจ้งผลการให้ความเห็นชอบรายงานการศึกษาดำเนินการ

๙. เงื่อนไขการเบิกจ่ายเงิน

เงื่อนไขการเบิกจ่ายเงินค่าจ้าง มี ๔ งวด ดังนี้

๙.๑ งวดที่ ๑ จ่ายเงินค่าจ้างร้อยละ ๒๕ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เมื่อรายงานการศึกษาขั้นต้น (Inception Report) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเรียบร้อยแล้ว

๙.๒ งวดที่ ๒ จ่ายเงินค่าจ้างร้อยละ ๒๕ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เมื่อรายงานการศึกษาชั้นกลาง (Interim Report) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเรียบร้อยแล้ว

๙.๓ งวดที่ ๓ จ่ายเงินค่าจ้างร้อยละ ๒๕ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เมื่อร่างรายงานการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Draft Final Report) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเรียบร้อยแล้ว

๙.๔ งวดที่ ๔ จ่ายเงินค่าจ้างร้อยละ ๒๕ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เมื่อรายงานการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Final Report) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุและได้รับการอนุมัติการเบิกจ่ายจากเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแล้ว

ทั้งนี้ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจะหักเงินประกันผลงานในแต่ละงวดเป็นเงินร้อยละ ๕ ของวงเงินค่าจ้างในแต่ละงวด และจะคืนเงินประกันทั้งหมดเมื่อคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเห็นชอบรายงานการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Final Report) แล้ว

๑๐. การจัดทำข้อเสนอโครงการ

ที่ปรึกษาต้องจัดทำข้อเสนอโครงการ จำนวน ๕ ชุด โดยเอกสารข้อเสนอโครงการ จะต้องประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

๑๐.๑ ข้อเสนอด้านคุณภาพ จะต้องครอบคลุมขอบเขตของงานตามที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ กำหนดไว้ในข้อกำหนดการศึกษาวิจัย (TOR) ซึ่งจะต้องประกอบด้วย

(๑) เนื้อหาที่แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในโครงการ ขอบเขตของการศึกษาแนวความคิด ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ รวมทั้งแผนการดำเนินการโดยละเอียด ทั้งนี้ ที่ปรึกษาอาจแนบแผนการเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งข้อเสนอเกี่ยวกับกลุ่มประชากรตัวอย่างมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยก็ได้

(๒) ผลงานและประสบการณ์ของที่ปรึกษาและคณะผู้วิจัย โดยจะต้องระบุรายชื่อที่ปรึกษา และคณะผู้วิจัย ประวัติส่วนบุคคล เช่น ชื่อ-สกุล คุณวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ ประสบการณ์ทำงาน ผลงานด้านการศึกษาวิจัย คุณสมบัติพิเศษหรือความเชี่ยวชาญ เป็นต้น

๑๐.๒ ข้อเสนอด้านราคา จะต้องประกอบด้วยรายละเอียดอย่างน้อย ดังนี้

(๑) ค่าตอบแทนของบุคลากรแต่ละคน

(๒) ประมาณการค่าใช้จ่ายโดยตรงต่าง ๆ เช่น ค่าวัสดุอุปกรณ์ ค่าจัดพิมพ์เอกสาร เป็นต้น

๑๑. ค่าปรับ

ในกรณีที่ที่ปรึกษาไม่สามารถปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาตามสัญญา ที่ปรึกษาต้องชำระค่าปรับวันละ ๕๐๐ บาท (ห้าร้อยบาทถ้วน) เว้นแต่กรณีที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเห็นชอบให้ขยายกำหนดเวลาแล้วเสร็จตามสัญญา

๑๒. รูปแบบการอ้างอิง การจัดทำบรรณานุกรม ตลอดจนการจัดพิมพ์รายงานการศึกษาวิจัย

ให้ที่ปรึกษาใช้รูปแบบการอ้างอิงตามระบบทูราเบียน (Turabian)

๑๓. หลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือก

๑๓.๑ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอของที่ปรึกษาเฉพาะรายที่ผ่านเกณฑ์คุณสมบัติของที่ปรึกษาและคณะผู้วิจัยตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๔ แล้วจึงพิจารณาคัดเลือกที่ปรึกษาที่ได้รับคะแนนในข้อเสนอด้านคุณภาพมากที่สุดและเสนอราคารวมหรือต่อรองราคาแล้วไม่เกินวงเงินงบประมาณของโครงการตามที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ในกรณีที่ที่ปรึกษาที่ได้รับคะแนนข้อเสนอด้านคุณภาพมากที่สุด แต่เสนอราคารวมเกินวงเงินงบประมาณของโครงการตามที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกำหนดและภายหลังจากการต่อรองราคาแล้วไม่สามารถให้ราคาภายในวงเงินงบประมาณที่กำหนดได้ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาคัดเลือกที่ปรึกษาที่ได้รับคะแนนข้อเสนอด้านคุณภาพมากที่สุดในลำดับถัดไปที่เสนอราคารวมไม่เกินวงเงินงบประมาณของโครงการตามที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด

ในกรณีที่ที่มีที่ปรึกษาได้รับคะแนนข้อเสนอด้านคุณภาพเท่ากัน สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาคัดเลือกจากข้อเสนอด้านราคา ซึ่งจะต้องเป็นราคาที่ต่ำกว่าและไม่เกินวงเงินงบประมาณของโครงการตามที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด และในกรณีที่ที่ปรึกษาทุกรายเสนอราคารวมเกินวงเงินงบประมาณของโครงการตามที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจะดำเนินการต่อรองราคาโดยเรียงลำดับจากที่ปรึกษาที่ได้รับคะแนนข้อเสนอด้านคุณภาพสูงก่อน

๑๓.๒ เกณฑ์การพิจารณาข้อเสนอด้านคุณภาพและข้อเสนออื่นๆ จะพิจารณาข้อเสนอด้านคุณภาพและข้อเสนออื่นๆ ของที่ปรึกษาเฉพาะรายที่มีคุณสมบัติและเอกสารครบถ้วนถูกต้อง โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ๔ ประเด็น ดังนี้

(๑) คุณสมบัติของบุคลากร (๑๐ คะแนน) พิจารณาจากวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และจำนวนบุคลากรที่ร่วมโครงการ

(๒) ประสบการณ์ของที่ปรึกษาและคณะผู้วิจัย (๒๐ คะแนน) จะพิจารณาจากผลงานและประสบการณ์ที่สอดคล้องกับข้อกำหนดการศึกษาวิจัย (TOR) ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(๓) วิธีการดำเนินงาน (๒๐ คะแนน) พิจารณาจากคุณภาพของข้อเสนอที่แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในโครงการ ขอบเขตของการศึกษา แนวความคิด ขั้นตอนและวิธีดำเนินการที่สอดคล้องกับข้อกำหนดการศึกษาวิจัย (TOR) รวมทั้งแผนการดำเนินการที่แสดงให้เห็นถึงขั้นตอน วิธีการ และผู้รับผิดชอบ และสอดคล้องกับกรอบระยะเวลาที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด

(๔) ข้อเสนอพิเศษอื่นๆ เพิ่มเติมนอกเหนือจากที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งที่ปรึกษาเห็นว่าอาจเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินโครงการศึกษาวิจัยของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (๑๐ คะแนน)

๑๔. ผู้รับผิดชอบโครงการ

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนารัฐธรรมนูญ สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๗๗๔๙, ๐ ๒๑๔๑ ๗๖๘๑ โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๕๑๕